

OVERSIKT OVER HELSETILSTAND OG PÅVIRKNINGSFAKTORER

EN OPPSUMMERING 2020 - 2024

Dette dokumentet er en oppsummering av Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020-2024, og redegjør punktvis hva som er bra og ikke i Eigersund kommune. Det trekkes også ut noen utfordringer folkehelseforum mener trenger ekstra fokus de neste fire årene, og hva vi følger ekstra med på fremover av statistikk.

Innledning

Dette dokumentet er en oppsummering av *Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2020-2024*, og redegjør punktvis hva som er bra og ikke i Eigersund kommune. Det trekkes også ut noen utfordringer folkehelseforum mener trenger ekstra fokus de neste fire årene, og hva vi følger ekstra med på fremover av statistikk.

Lov om folkehelsearbeid har følgende formålsparagraf:

Formålet med denne loven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.

Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid.

Folkehelselovens § 5 pålegger kommunene å ha en skriftlig *oversikt over helsetilstand i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne*. I Eigersund kommune har vi valgt å sammenfatte mye informasjon i ett dokument. Det er imidlertid et stort dokument, og derfor oppsummerer vi det viktigste i et eget dokument.

Eigersund kommune har pekt ut noen utfordringer det er behov for å fokusere på de neste årene. Dette innebærer både å undersøke grundigere årsak-virkning, rette tiltak inn mot disse utfordringene og å følge med på utviklingen («løpende oversiktsarbeid»).

Folkehelsearbeid er komplekst, og én faktor kan ikke isoleres fra andre faktorer. Folkehelsearbeidet skal være kunnskapsbasert, og det er derfor viktig å ha en god oversikt over de ulike faktorene som virker positivt og negativt. I noen tilfeller er det viktig å styrke de positive faktorene, i andre tilfeller er det viktigere å svekke de negative faktorene. En kombinasjon av dette kan også være hensiktsmessig.

Befolknings sammensetning

- Eigersund kommune har en lavere andel **aleneboende i alderen 30-74 år** sammenlignet med landet som helhet.
- Eigersund kommune har fra og med 2016 hatt en negativ utvikling i **befolkningsmengde**.
- Befolkningen blir stadig eldre, og dette får betydning for tjenesteyting og **fordelingen mellom yrkesaktive og pensjonister**.
- Eigersund kommune har en høyere andel personer **over 75 år som bor alene** sammenlignet med Rogaland og landet som helhet.

ENSLIGE ELDRE

Rundt halvparten av innbyggere over 75 år bor alene. Med en økning i antall eldre øker også antallet enslige eldre.

Fokusområder:

- Befolkningsutviklingen
- At eldre innbyggere som bor alene får mulighet til å møte andre jevnlig

Helsetilstand

- Det er **lite sosiale helseforskjeller** i Eigersund kommune. For eksempel er forskjell i forventet levealder mellom de som har grunnskole og de som i tillegg har videregående eller høyere utdanning, ikke forskjellig fra Rogaland eller landet som helhet.
- Det er en reduksjon i **antall pasienter innlagt** på sykehus.
- Stadig flere 18-åring er **uten hull i tennene**.
- Eigersund kommune har betydelig høyere antall personer i kontakt med primærhelsetjenesten på grunn av **muskel- og skjelettlidelser** sammenlignet med Rogaland og landet som helhet.
- Eigersund kommune har et høyere antall unge (15-29 år) i kontakt med primærhelsetjenesten på grunn av **psykiske symptom og lidelser** sammenlignet med Rogaland og landet som helhet. Trenden er kraftig økende de siste årene, og bare Eigersund har høyere antall i aldersgruppen 15-29 år enn i aldersgruppen 45-74 år.
- Eigersund kommune har en høy utlevering av **antibiotika** på resept, men trenden er en nedgang.

Fokusområder:

- Antall muskel- og skjelettlidelser
- Psykisk helse blant barn og unge
- Bruk/utlevering av antibiotika på resept

MUSKEL- OG SKJELETTLIDELSER

Et høyt antall personer er i kontakt med primærhelsetjenesten på grunn av muskel- og skjelettlidelser.

PSYKISKE SYMPTOM OG LIDELSER

Et høyt og stigende antall unge (15-29 år) er i kontakt med primærhelsetjenesten på grunn av psykiske symptom og lidelser.

Skader og ulykker

- Eigersund kommune har færre sykehusinnleggelser på grunn av **skader** enn hva landet som helhet har.
- Eigersund kommune har omtrent like mange sykehusinnleggelser på grunn av **hoftebrudd** som Rogaland og landet som helhet, og trenden er en nedgang i antallet.
- Fire av seks **drukningsulykker** langs kysten fra Sola til Farsund i perioden 2017-2019 var i Eigersund kommune.
- Eigersund sentrum har stor trafikk, noe som både gjenspeiles med **ulykkesstrekning** og utrygg **skolevei**.

Fokusområder:

- Antall hoftebrudd
- Trygge skoleveier

Oppvekst- og levekårsforhold

- Tendensen er at gradvis færre **dropper ut av videregående skolegang**, men fortsatt er det for mange som dropper ut.
- En høy andel **minoritetsspråklige barn** går i barnehage.
- Det er færre **barn og unge som bor trangt** i Eigersund kommune, sammenlignet med landet som helhet.
- Andel personer som bor i **lavinntektshusholdninger** er økende, men er lavere i Eigersund kommune enn i landet som helhet.
- Andel **barn** i Eigersund kommune som bor i **lavinntektshusholdninger** er økende, men er lavere enn i landet som helhet.
- Ut fra pedagognormen har Eigersund kommune for dårlig dekning ansatte med **godkjent barnehageutdanning**.
- Eigersund kommune har en høy andel barn med **barnevenstiltak**.
- Eigersund kommune har en høyere andel mottakere av **uføretrygd**, hvor en stigende andel i aldersgruppen 18-44 år er spesielt bekymringsverdi.

Fokusområder:

- Andel unge uføre
- Andel barn og voksne i lavinntektshusholdninger
- Fullføring av videregående skolegang
- Inkludering av nye landsmenn spesielt og nye eigersundere generelt
- Tilgjengelige boliger for alle

UNGE UFØRE

Mer enn én av ti innbyggere i alderen 18-66 år er uføretrygdet. Andelen er stigende, og det er i aldersgruppen 18-44 år mye av økningen skjer.

BARN I LAVINNTEKTS- HUSHOLDNING

Andelen øker, og denne trenden må bremses/reverseres.

Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø

- Eigersundere har god tilgang til **tur- og friluftsområder**.
- Det er en stor bredde i **fritidstilbud**, og andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er med i en fritidsorganisasjon er ikke forskjellig fra landet som helhet.
- Det er lite **luftforurensing**.
- **Valgdeltakelsen** var høyere i 2019 enn på lang tid, men fortsatt lav.
- Det er en betydelig andel ungdommer som opplever **mobbing** og **ensomhet**.
- Ungdommer som deltar i en **fritidsorganisasjon** nærmest halveres fra starten på ungdomsskolen til videregående skole.
- Ungdommen er ikke tilfreds med mulighetene for **møteplasser** på fritiden.
- Det er et stort vedlikeholdsetterslep på **kommunal bygningsmasse**, og en del av bygningsmassen tilfredsstiller ikke lovens krav til bl.a. inneklime.

Fokusområder:

- Ungdommer som opplever mobbing, ensomhet
- Mestring på skolen
- Ungdommens mulighet for møteplasser i fritiden de er tilfreds med
- Helsefremmende arbeidsplasser

PSYKISK HELSE BLANT BARN OG UNGE

Det er flere faktorer som tyder på en dårligere psykisk helse og trivsel blant barn og unge i Eigersund kommune.

Helserelatert atferd

- Bruken av **tobakk** går nedover, både under graviditet og blant ungdom.
- Eigersund kommune har en høy **vaksinasjonsdekning**
- Det er en stor andel ungdommer ved sesjon og førstegangsgravide som har **overvekt/fedme**.
- Det er en tendens til at mer **alkohol** selges av forretninger med salgsbevilling, og en liten reduksjon solgt ved Vinmonopolet.
- Ved sjenkesteder er det økning i salg av de sterkere **alkoholholdige** drikkevarene.
- Bruk av **hasj/marihuana** blant ungdommer øker.

Fokusområder:

- Ungdoms bruk av og holdning til rusmidler
- At alkoholpolitiske retningslinjer blir fulgt opp
- Andel overvektige barn og unge, herunder kostholdsvaner og fysisk aktivitet

RUSBRUK BLANT UNGE

Alkoholbruken blant ungdom går nedover, men det er en tendens til økt bruk av andre rusmidler.

OVERVEKT/FEDME

En stor andel ungdommer er overvektige, noe som utgjør risiko for flere helseparametre.

